

กลวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อ “ความฉลาดรู้การอ่าน” วิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

Strategy in Thai Learning Activities for Reading Literacy in Prathom Suksa Level

สุวรรณี ยหะกร^{1*}

¹แผนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประเทศไทย

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Suwannee Yahakorn^{1*}

E-mail: syahakorn@yahoo.com¹

¹Curriculum and Instruction, School of Education, Sukhothaimatirat University, Thailand

*Corresponding author

Received: February 12, 2020 / Revised: February 29, 2020 / Accepted: March 2, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระสำคัญของความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และเสนอกลวิธีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อความฉลาดรู้ด้านการอ่านวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน เป็นความสามารถของบุคคลในด้านความรู้และทักษะ ที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ทั้งจากการอ่านในใจและการอ่านออกเสียง ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ประกอบด้วย สมรรถนะที่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 3 ประการ ได้แก่ (1) การอ่านเพื่อความเข้าใจ (2) การอ่านเพื่อบูรณาการและตีความเรื่องราวที่อ่านให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และ (3) การอ่านเพื่อสะท้อนความคิดและประเมินเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้องเหมาะสม สำหรับกลวิธีในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษา เพื่อความฉลาดรู้ด้านการอ่าน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง คือ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ธรรมชาติของผู้เรียน และธรรมชาติของวิชาภาษาไทย (2) การออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความฉลาดรู้ด้านการอ่านในชีวิตประจำวัน (3) การจัดกิจกรรมหลังการอ่านที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน และ (4) การจัดการวัดและประเมินผลหลังการอ่าน เพื่อนำผลมาปรับปรุงความสามารถในด้านการอ่านของผู้เรียนและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน

คำสำคัญ: กลวิธีการเรียนรู้; ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน; วิชาภาษาไทย

Abstract

This paper examines the essence of reading literacy and proposes strategies to promote reading literacy among Prathom Sueksa students learning Thai language. The findings revealed that reading literacy includes the ability to extract relevant information from texts and to understand the texts, either through reading aloud or to oneself. Reading literacy is a complex competency consisting of three components with respect to the texts that the students were reading: (1) reading for understanding, (2) reading for combining and interpreting, and (3) reading for reflecting and assessing. Strategies for learning activities to promote the reading literacy of Prathom Sueksa students learning Thai language are: (1) analyzing related contexts—the Thai language learning area, the nature of the students and the subject itself, (2) designing learning activities to help students to realize the importance of reading literacy in their everyday lives, (3) creating various post-reading activities, and (4) providing assessment and evaluation methods which can improve students' reading literacy as well as teachers' teaching and learning activities.

Keywords: Learning Strategies; Reading Literacy; Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยมีความสำคัญในการใช้ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบหน้าที่การงาน ในการค้นคว้าหาความรู้ ในการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัย บุคคลต่างๆ สามารถสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น สื่อสารทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น การติดต่อสื่อสารผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารมีความรวดเร็ว สะดวกสบาย ประหยัดค่าใช้จ่ายก็จริง แต่มีข้อพึงระวังว่า เมื่ออ่านข้อความใด ๆ ฝ่ายผู้อ่าน ต้องอ่านข้อความนั้นอย่างมีวิจารณญาณ ไม่หลงเชื่อโดยง่าย เพราะถ้าผู้ส่งสารตั้งใจส่งข้อความที่เป็นเท็จเพื่อหลอกลวง หากผู้อ่านหลงเชื่อ อาจถูกหลอกให้เสียทรัพย์สิน หรือถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกทำอนาจาร แม้แต่การหลอกให้ทำผิดกฎหมายโดยไม่รู้ตัวดังชาวที่เผยแพร่ตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ในปัจจุบัน ดังนั้น การป้องกันไม่ให้เยาวชนไทยต้องถูกหลอกจากการรับสารที่เป็นเท็จ จำเป็นต้องให้การศึกษาที่ถูกต้องแก่เยาวชนไทยทุกคน โดยเริ่มจากวัยประถมศึกษาซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่มีประสบการณ์ชีวิต มักมองบุคคลรอบข้างและมองโลกในแง่ดีใสสวยงาม จึงมีโอกาสถูกหลอกได้ง่าย

การป้องกันปัญหาข้างต้น สามารถทำได้โดยการให้การศึกษาที่ดี สิ่งสำคัญคือ ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีกลวิธีจัดการเรียนรู้ให้เขาสลาดรู้การอ่าน หรือ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Reading Literacy เฉพาะคำว่า Literacy ในอดีตคนทั่วไปเข้าใจว่าเป็น การอ่านได้ เขียนได้ ซึ่งในปัจจุบันคำนี้มีความหมายกว้างขึ้น

กว่าในอดีต โดยพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ฉบับราชบัณฑิตยสภา (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยฯ, 2562, หน้า 2) ได้ให้ความหมาย Literacy ว่า ความฉลาดรู้ ต้องประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ และที่สำคัญคือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ส่วนคำว่า ความฉลาดรู้ การอ่าน (reading literacy) พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ฉบับราชบัณฑิตยสภา (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยฯ, 2562, หน้า 101) ได้ให้ความหมายโดยสรุปของ ความฉลาดรู้ การอ่านว่า เป็นความรู้และทักษะที่จะเข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ทั้งจากการอ่านในใจและการอ่านออกเสียง สามารถแปลความ ตีความ ประเมินและวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการส่งสารมาถึงผู้อ่าน ได้อย่างถูกต้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับ ประถมศึกษา พบว่า สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2554, หน้า 21-22) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับกลวิธีเพื่อการเรียนการสอนการอ่านในระดับประถมศึกษา สรุปสาระสำคัญได้ว่า ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนจัดการเรียนการสอน ควรให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน การจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธีที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการอ่าน เน้นการอ่านจับใจความสำคัญ มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับวัยและเนื้อหาในบทอ่าน มีการวัดและประเมินผลที่เน้นความสามารถในการอ่านและสามารถนำผลไปปรับปรุงการอ่านของนักเรียนและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านของ สุวรรณิ ยหะกร (2554ก, หน้า 67) วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การจัดการเรียนรู้ สำหรับครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเขียนได้วิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเขียนได้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ การศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดกิจกรรมให้เห็นความสำคัญของการอ่านที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน การจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่เน้นให้นักเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมหลังการอ่านแบบบูรณาการกับทักษะอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ฯลฯ

จากการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญของความฉลาดรู้การอ่าน ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ พร้อมทั้งเสนอกลวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อความฉลาดรู้การอ่านวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูภาษาไทยในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

ผลการศีกษา

1. สาระสำคัญของความฉลาดรู้การอ่าน

ความฉลาดรู้การอ่าน ถือเป็นสมรรถนะสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัย โดยพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ฉบับราชบัณฑิตยสภา (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยฯ, 2562, หน้า 102) กล่าวว่า ความฉลาดรู้การอ่าน ประกอบด้วยสมรรถนะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1.1 สมรรถนะการเข้าถึงและค้นคืนสาระ (access and retrieve) คือ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจสาระของสิ่งที่ได้อ่าน แล้วมุ่งค้นหาสาระที่ต้องการด้วยการพิจารณาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือพิจารณาโดยรวมของถ้อยความหรือสาระที่ปรากฏในถ้อยความที่อ่านนั้น แล้วจับสาระที่ค้นได้จากเนื้อความมาตอบคำถามได้ถูกต้อง ตรงประเด็น

1.2 สมรรถนะการบูรณาการและตีความ (integrate and interpret) คือ การอ่านที่เน้นการทำความเข้าใจกว้าง ๆ โดยระบุดูใจความสำคัญของเรื่องหรือแนวคิดหลักและจุดมุ่งหมายทั่วไป ด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์ ตีความ แปลความโดยรวมของถ้อยคำ ด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อความในเรื่องที่อ่าน ความสามารถในการเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของถ้อยความที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงในชีวิตหรือโลกที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในถ้อยความที่อ่าน

1.3 สมรรถนะการคิดสะท้อนและการประเมิน (reflection and assessment) คือ การอ่านที่เน้นการนำความรู้ ความคิด และความเข้าใจเดิม มาตีความ แปลความ แล้วแสดงความคิดเห็นจากมุมมองของตนด้วยการเชื่อมโยงกับสาระความรู้จากภายนอกที่ได้จากเรื่องที่อ่านหรือความรู้ในโลกของความเป็นจริงที่ตนดำรงชีวิต โดยไม่ยึดติดกับสาระที่อ่าน หรือไม่เอาความคิดและเจตคติของตนมาเกี่ยวข้อง แล้วจึงพิจารณาอย่างตรงไปตรงมาถึงคุณภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่อ่าน

2. กลวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อความฉลาดรู้การอ่านวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาสำหรับกลวิธีในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อ “ความฉลาดรู้การอ่าน” สามารถทำได้โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้ (2.1) วิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาภาษาไทย (2.2) ออกแบบและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านในชีวิตประจำวัน (2.3) ออกแบบและจัดกิจกรรมหลังการอ่านที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน และ (2.4) ออกแบบและวัดและประเมินผลหลังการอ่าน เพื่อนำผลมาปรับปรุงการอ่านของผู้เรียนและปรับปรุงกิจกรรมการอ่านของผู้สอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 วิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องของบริบทที่เกี่ยวข้องในที่นี่ ได้แก่

2.1.1 บริบทด้านหลักสูตร การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน อาศัยแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหากจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจ คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้แกนกลาง ตัวชี้วัด ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

ตัวอย่าง ผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางเพื่อนำมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ ช่วยผู้สอนให้ดำเนินการหาบทอ่านจากนิทาน หรือบทเพลง หรือข่าว หรือหนังสือที่มีเนื้อหารวมทั้งภาษาที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และจัดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสม ได้แก่ การตั้งคำถาม การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

2.1.2 ธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนในวัยประถมศึกษา มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าในระดับปฐมวัยโดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่ง จันตรี คุปตวาทิน (2554, หน้า 3-5) กล่าวไว้ มีสาระสำคัญดังนี้

1) พัฒนาการด้านสติปัญญาในเรื่องภาษาของเด็กประถมศึกษาอายุ 6 ปี มีความเข้าใจภาษาพูดดีกว่าภาษาเขียน ผู้สอนจึงต้องเสริมเรื่องภาษาเขียนเบื้องต้น

2) พัฒนาการด้านสติปัญญาในเรื่องภาษาของเด็กประถมศึกษาอายุ 7 ปี รู้คำศัพท์ในชีวิตประจำวันมากขึ้น รู้จักใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนต่าง ๆ ได้ดี เมื่อเห็นด้วยหรือโต้แย้ง รักหรือเกลียด

3) พัฒนาการด้านสติปัญญาในเรื่องภาษาของเด็กประถมศึกษาอายุ 8-9 ปี ยังไม่สามารถอ่านได้อย่างแคล่วคล่อง ผู้สอนต้องหาหนังสือที่มีภาพประกอบหรือการ์ตูนมาช่วยเสริมการใช้ภาษา โดยเลือกที่มีเนื้อหาเชิงเพื่อน สนุกสนาน และตลกขบขัน ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การเลือกหนังสือที่เหมาะสมให้เด็กวัยนี้ นอกจากจะช่วยเรื่องการอ่านแล้ว ยังช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านด้วย

4) พัฒนาการด้านสติปัญญาในเรื่องภาษาของเด็กประถมศึกษาอายุ 10-12 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการด้านสติปัญญาค่อนข้างสมบูรณ์ มีความสามารถด้านภาษา (ฟัง พูด อ่าน เขียน) มีวุฒิภาวะในการสร้างความคิดหาเหตุผล หรือการคิดในลักษณะนามธรรมได้ ผู้สอนจึงควรมหาหนังสือที่มีเนื้อหายากซับซ้อนขึ้น เช่น อุตชีวประวัติ สิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่ หรือนวนิยายวิทยาศาสตร์ที่สมจริง เรื่องผจญภัย มาสอนอ่าน

2.1.3 ธรรมชาติของวิชาภาษาไทย ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหา ได้แก่ หลักภาษา และส่วนที่เป็นทักษะทางภาษา ได้แก่ การฟัง การพูด การดู การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาส่วนที่เป็นสุนทรียภาพด้านภาษาที่แสดงเอกลักษณ์ สะท้อนความคิด ความเชื่อ วิถีไทย ได้แก่ ส่วนที่เป็นวรรณคดีและวรรณกรรม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติของภาษา จะได้จัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยปัจจุบันเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ออกแบบและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านในชีวิตประจำวัน ในชั้นตอนนี้ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ และเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนปฏิบัติได้ว่า เกิดจากความสามารถในการอ่านหนังสือได้ของผู้เรียน

2.3 ออกแบบและจัดกิจกรรมหลังการอ่านที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน

ในเรื่องการออกแบบและการจัดกิจกรรมหลังการอ่านที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ผู้เขียนจะได้ให้รายละเอียดสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

2.3.1 พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ฉบับราชบัณฑิตยสภา (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยฯ, 2562, หน้า 73-74) ได้กล่าวถึงการการจัดการเรียนรู้เพื่อความฉลาดรู้ทางภาษาว่า เมื่อ ค.ศ. 2001 ได้มีผลงานวิจัยสำคัญในระดับสากล โดย ริชาร์ด แอลลิงตัน และคณะ (Richard Allington et al.) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสอนของครูแบบอย่าง (exemplary teacher) เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางภาษาของนักเรียน โดยการเข้าสังเกตในชั้นเรียน รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนเป็นเวลาหลายร้อยชั่วโมง จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางภาษา มี 6 ประการ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) Time ได้แก่ เวลาที่ครูให้นักเรียนใช้ในการอ่าน-เขียน พบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพให้เวลานักเรียนในการอ่าน-เขียนถึงครึ่งหนึ่งของวัน คือ ร้อยละ 50 ของเวลาเรียนในแต่ละวัน ซึ่งในห้องเรียนปกติทั่วไปนักเรียนใช้เวลาอ่าน-เขียนเพียงร้อยละ 10 ของเวลาในแต่ละวันเท่านั้น

2) Texts ได้แก่ หนังสือที่นักเรียนอ่าน พบว่า มีผลต่อการอ่านของนักเรียน หนังสือที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน คือ หนังสือที่นักเรียนสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจได้ดี ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน และสามารถพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้อย่างดีและรวดเร็ว หนังสือที่ยากเกินไปไม่ช่วยให้นักเรียนเกิดความก้าวหน้าแต่อย่างใด

3) Teach ได้แก่ การสอน พบว่า การสอนที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจับใจความสำคัญของเรื่องได้ อยู่ที่ครูจะต้องแสดงให้นักเรียนเห็นถึงวิธีคิดและกลยุทธ์ในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่อ่าน

4) Talk ได้แก่ การพูดสนทนา พบว่า การที่ครูได้พูดคุยในเรื่องที่อ่านกับนักเรียนในลักษณะของการสนทนากันตามธรรมชาติที่ไม่ใช่การพูดคุยแบบครูถามนักเรียนตอบ แต่เป็นการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการขยายความในเรื่องที่อ่าน สามารถช่วยสร้างความเข้าใจและความสนใจในการอ่านได้มาก

5) Tasks ได้แก่ งาน พบว่า การที่ครูให้งานที่เป็นชิ้นใหญ่ใช้เวลานาน เป็นเรื่องสำคัญมีความหมายและท้าทาย สามารถพัฒนานักเรียนได้ดีกว่าการให้งานชิ้นเล็ก ๆ หลาย ๆ ชิ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสได้บูรณาการทักษะหลาย ๆ ด้าน

6) Test ได้แก่ การทดสอบ พบว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์รวบยอดของนักเรียนไม่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนมีผลมากกว่า ครูจึงต้องรู้พื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียน และสังเกตความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจากข้อค้นพบของงานวิจัยข้างต้น ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การอ่านของผู้เรียนได้

2.3.2 หลักในการออกแบบกิจกรรมหลังการอ่านให้มีความหลากหลาย คือ ทุกกิจกรรมที่หลากหลายต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นลำดับต่อเนื่องให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และทุกกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้อ่าน ได้ทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ได้สะท้อนความเข้าใจจากสิ่งที่อ่านในรูปกระบวนการ เช่น อ่าน

ออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านแล้วจับสาระสำคัญของการอ่านได้ อ่านแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง อ่านแล้วนำสิ่งที่อ่านไปเชื่อมโยงใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนผลจากการอ่านที่แสดงในส่วนของผลงาน คงต้องเชื่อมโยงกับทักษะการฟัง การพูด และการเขียน เช่น ฟังเรื่องที่เพื่อนอ่านให้ฟังแล้วตอบคำถามได้ สรุปสาระสำคัญในสิ่งที่เพื่อนพูดได้ เขียนแผนผังสรุปความคิดจากสิ่งที่อ่านได้ อ่านแล้วจัดทำหนังสือเล่มเล็กได้ อ่านแล้วนำสิ่งที่อ่านมานำเสนอสาระสำคัญในรูปบทบาทสมมติได้ เป็นต้น

2.4 ออกแบบการวัดและประเมินผลหลังการอ่าน

ในการออกแบบการวัดและประเมินผลหลังการอ่าน มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลมาปรับปรุง การอ่านของผู้เรียนและปรับปรุงกิจกรรมการอ่านของผู้สอน โดยอาศัยหลักการ การประเมินตามสภาพจริง ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Outhentic Assessment ซึ่งพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A-L ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ฯ, 2551, หน้า 33) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การประเมินจาก พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจากกระบวนการทำงาน และจากผลงานตลอดจนแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน ในบริบทของการเรียนการสอนตามสภาพจริง”

สำหรับการประเมินการอ่าน สุวรรณีย์ ยะหะกร (2554ข, หน้า 7-8) กล่าวว่า หากเป็นการ ประเมินการอ่าน ผู้สอนต้องประเมินโดยกำหนดสถานการณ์ที่มีสภาพการณ์เหมือนจริง แล้วให้นักเรียน แสดงพฤติกรรมการอ่าน โดยครูใช้วิธีการสังเกต ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นหลัก อาจมีการสร้างเกณฑ์ ในการให้คะแนนการอ่านก็ได้ ซึ่งเรียกว่า รูบริกส์ (Rubrics) เกณฑ์การประเมินคุณภาพเหล่านี้นิยมทำในรูปของ มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) หรือแบบตรวจสอบรายการเกณฑ์การประเมินคุณภาพ การให้คะแนนระดับ คุณภาพงานการอ่าน มักใช้วิธีการให้คะแนนแบบแยกส่วน (analytic scoring rubrics) การให้คะแนนคุณภาพ การปฏิบัติงานจะมีการวิเคราะห์เป็นส่วนย่อย ๆ เช่น ถ้าเป็นผลงานของผู้เรียนจะประเมินอะไร ต้องมีการ กำหนดคุณภาพในแต่ละส่วนย่อย ๆ และถ้าเป็นกระบวนการจะประเมินอะไร ซึ่งต้องมีการกำหนดคุณภาพ ในแต่ละส่วนย่อย ๆ เช่นกัน

ตัวอย่าง: การประเมินแบบแต่ละส่วนย่อย มีการให้น้ำหนักคะแนนแตกต่างกัน

เมื่อครูสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องคำควบกล้ำ

เมื่อสอนจบแล้ว ครูกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนใช้คำควบกล้ำให้ถูกต้อง โดยครูบอกเกณฑ์ การให้คะแนนและน้ำหนักคะแนน ดังนี้ (1) การเขียนคำควบกล้ำได้ถูกต้อง น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1 (2) การ ออกเสียงคำควบกล้ำได้ถูกต้องชัดเจน น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3 และ (3) การอ่านออกเสียงคำควบแท้และ ควบไม่แท้ที่ปรากฏในข้อความสั้น ๆ ได้ถูกต้อง น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2

การที่น้ำหนักคะแนนไม่เท่ากัน เนื่องจากผู้สอนพิจารณาแล้วเห็นว่า เนื้อหาคำควบกล้ำ ความสำคัญอยู่ที่ผู้เรียนต้องออกเสียงคำควบกล้ำได้ชัดเจน จึงให้น้ำหนักมากที่สุดคือ 3 เท่า ของรายการประเมิน ส่วนการอ่านออกเสียงคำควบแท้และควบไม่แท้ที่ปรากฏในข้อความสั้น ๆ มีความสำคัญเช่นกัน แต่ไม่เท่า การออกเสียงคำควบ-กล้ำได้ จึงให้น้ำหนักเท่ากับ 2 เท่า ของรายการประเมิน

จากตัวอย่างข้างต้น จุดเด่นของการให้คะแนนแบบแยกส่วนคือ มีความเป็นปรนัย มีความเที่ยง (reliability) สูง เหมาะสำหรับวินิจฉัยผู้เรียนและช่วยพัฒนาผู้เรียนในรายการย่อย ๆ ที่ประเมิน จุดอ่อนคือ เป็นการให้คะแนน เฉพาะประเด็นที่กำหนดไว้เท่านั้น ถ้ามีประเด็นอื่นนอกเหนือที่กำหนดจะไม่สามารถให้คะแนนได้ และไม่สามารถ ประเมินผู้เรียนในกระบวนการพัฒนาที่เป็นองค์รวมได้

บทสรุป

ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารมีความทันสมัย การสื่อสารผ่านการอ่านจึงมีความสำคัญยิ่ง หากต้องการ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิตประจำวัน ในการศึกษาเล่าเรียน และการประกอบหน้าที่การทำงาน จำเป็นต้องมีความฉลาดรู้การอ่าน ซึ่งความฉลาดรู้การอ่าน ประกอบด้วยสมรรถนะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การอ่านที่สามารถทำความเข้าใจสาระของสิ่งที่อ่านได้ถูกต้องชัดเจน (2) การอ่านที่สามารถบูรณาการ และตีความเรื่องราวที่อ่านให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และ (3) การอ่านที่สามารถสะท้อนความคิดและประเมิน เรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้องเหมาะสม สำหรับกลวิธีในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาเพื่อ “ความฉลาดรู้การอ่าน” สามารถทำได้โดย (1) วิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชาภาษาไทย (2) ออกแบบและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญของการอ่านในชีวิตประจำวัน (3) ออกแบบและจัดกิจกรรมหลังการอ่านที่หลากหลายให้แก่ ผู้เรียน และ (4) ออกแบบและวัดและประเมินผลหลังการอ่าน เพื่อนำผลมาปรับปรุงการอ่านของผู้เรียนและ ปรับปรุงกิจกรรมการอ่านของผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ คุปตะวาทีน. (2554). กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนการเขียนในระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวลสาระ ชุติวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย* (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ อักษร A-L ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2551). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยชุดความฉลาดรู้ (literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2562). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2554). กลวิธีเพื่อการเรียนการสอนการอ่านในระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวล สาระชุติวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย* (หน่วยที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวรรณีย์ ยะหะกร. (2554ก). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การจัดการเรียนรู้สำหรับครูเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้วิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.

สุวรรณณี ยหะกร. (2554ข). การวัดและประเมินผลการเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทย* (หน่วยที่ 15). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.

